

DE MEDICAMENTO- RVM SIMPLICIUM DE- lectu ac conseruatione.

Simplicium genera.

EDICAMENTA simplicia,
aut omnis generis Plantę sunt,
earumq; partes, aut animalia &
earum partes, aut Terrę genera,
aut Lapidum, aut Metallorum, quęq; ex
eorum venis eruuntur, aut fodinis nascuntur
aut mari salisve aquis aut dulcibus. Ex
his autem quaedam apud nos nascuntur,
quędam aliunde adferuntur.

Nostratia, quo tempore, quo loco, & qua
ratione colligi & reponi debeant, regulis
quibusdam comprehendemus.

Peregrina verò, quomodo sint dignos-
cenda & deligenda docebimus: deinde (quia
plerumq; contingit, ut quę ex locis remo-
tioribus aduehantur, magno emantur,
eāq; ob causam adulterentur, aut pluri-
mum de sua generositate deperdant) sigil-
latim notas persequemur, quibus medica-
menta illa rara, quę facile adulterari so-
lent, aut alioqui exoleta ad nos veniunt
(tum quod sine ullo delectu collecta sint,
aut malè seruata, tū temporis diuturnitate
euanida) à veris & synceris discerni pos-
sint,

sint, ne medicamenta ea parte deficiât, in qua plerunq; maior illorûvis reposita est.

De Herbis Nostratibus.

Quæ apud nos nascuntur Herbe in montibus, collibus, & planis locis: ipsis montibus altissimis colligi debent, locisque soli & vento expositis, paucis exceptis quæ collibus frequentiores, magisque odoratæ sunt, ut chamædrys & chamæpitys.

Quæ verò locis planis duntaxat nascuntur, ea locis siccioribus, & à lacubus & fluminibus procul distitis colligenda sunt, nisi riguis gaudeant, ut nymphaea, tribulus aquaticus, lens palustris & similes.

Cæterum iam florentes, & semen quodammodo conficientes colligi debent cælo sereno, nullis per aliquot ante dies deciditibus pluuiis, nec etiam rore nimium madêtes, nimiove Solis calore retorridæ.

Deligendæ sunt succi plenæ, floridæ, frangiendæ grandiores, graciliores & marcidæ. Comæ ergo cum foliis & floribus sumendæ.

Siccantur in vmbra loco ad Meridiem spectante, non humido, puluerisque & fumi experte.

Pyxidibus reponendæ, ne à prædictis offendi possint. Seruant suas vires an-

NUM

num vnum: itaque quotannis renouāda,
nisi si anno collecta fuerint, cuius tempe-
ries admodum sicca fuerit pluuiarumque
expers & contra subsequatur æstas admo-
dum humida: tunc enim præstat his vti,
quæ sicco illo anno superiore collectæ
sint, quàm quæ subsequenti pluuioso.

De Herbis Peregrinis.

QVOD ad Peregrinas herbas attinet,
quæ apud Veteres in pretio erant, certis-
que quibusdam locis nasceretur, ad quos
nunc nō datur accessus, eamque ob causam
non adferuntur: omni diligentia animad-
uertendum est, an apud nos nascatur: de-
inde an illis facultate respondeant, notis-
que à Dioscoride atque aliis tum veteribus
tum neotericis authoribus delineatis: an
præterea natales conueniant, veluti si mō-
tes sint similes, quales hi erant in quibus
nascebantur, quæ tantoperè ab illis lauda-
bantur. His certè similes sunt in Italia
multi, præsertim in Hetruria & Liguria,
in quibus herba colliguntur non minus
generosæ quàm quæ è Creta, aliisve locis
celebratis petebantur, præsertim si nec ver,
nec æstas admodum pluuiæ fuerit, obser-
uato scilicet tempore colligendi, & repo-
nendi modo, vt supra dictum est.

De

*De herbis peregrinis quæ apud nos
non nascuntur.*

EÆ herbæ quæ apud nos non crescunt
quasque omnino aliunde aduehi oportet,
ex Medicorum scriptis, vsuque quotidia-
no, notis quibusdam generalibus facile
cognosci possunt, è quibus depræhendere
licet, num ex plantæ collectæ fuerint lo-
co, tempore, modoque conuenienti, tum
etiã repositæ, ita vt nec temporis, nec lo-
ci, nec vecturæ ratione incommodum vl-
lū passæ sint; quod ex odore, sapore, & ea-
rū colore depræhenditur, si insuper folia
& flores ipsis ramis cohæreant.

De Floribus.

FLORES qui in quotidianum vsum
veniunt, magna ex parte apud nos nascū-
tur: colligunturque iam aperti, antequam
marcescant, iis locis in quibus ipsæ plan-
tæ maximè celebres sunt. Siccantur & re-
ponuntur vt ipsæ herbæ, durantque in sua
facultate annum: singulis verò annis re-
nouari debent, vt de Herbis dictum est.

Qui aliunde aduehuntur, ex odore, sa-
pore, & natiuo colore dignoscuntur: si
præterea adhuc integri sint, nec commi-
nuti, vel si nullum aliàs vitium contra-
xerint.

De

De Seminibus.

SEMINA nostratia iis locis colligenda sunt, quibus præstantissimæ herbar nas-
cuntur, eo nempe tempore, quo de herbis
dictum est, cum videlicet maturuerunt,
antè quàm decidât. Deligantur pleniora,
non rugosa, & quæ odorem saporémq; sui
generis perfectissimum seruât. Siccantur
vt herbar, deinde vasculis vitratis aut sac-
culis reponuntur, locóque sicciore & hu-
miditatis experte. Cæterum quæ certis re-
gionibus celebrabantur (vt etiã ipsæ her-
bar) his locis, si fieri potest, colligi debent
quæ proximè accedant ad eorum similitu-
dinem, quæ à veteribus cōmendabantur.
Nostratia annum aut biennium durant.

Quæ foris, & peregrinis regionibus ad-
feruntur, considerare oportet, an notis res-
pondeant à Medicis præscriptis, & in eo-
rū cognitione exerceri, vt ex sapore & o-
dore dignosci possint. Deligantur ea quæ
corpulenta sunt, nec rugosa & cariosa.

De Fructibus.

FRUCTVS nostrates his locis colli-
guntur, vbi eorum plantæ sunt præstan-
tissimæ. Colliguntur autè dum maturue-
runt, antè quàm marcescant. Deligantur
pleniores & bene habiti. Siccâtur sole aut
clibano pro humiditatis illis innata ra-
tione

tionē. Reponuntur armariis, pyxidibus, & locis quō neque humor ullus, neque fumus, neq; puluis pertingere possit, & mutantur quotannis.

Fructus peregrini ex ipsorum notis particularibus dignoscuntur, eorūque præstantia illis ipsis cognoscitur signis, quibus etiam semina.

De Radicibus.

RADICES colligendæ sunt locis apertis, optimæ quæque, & præstantissimæ, fructu iam deperdito, & incipiente foliorum defluuiō, cælo sereno; pluuiæ nanque illas imbecilliores reddunt, & humore crudo implent. Siccantur autem cum integræ, scilicet quæ sunt exiguæ, vt valerianæ radix, asari, ruscii, asparagi, & similibus: tum in taleolas sectæ: tum etiam matrice exempta, & solo cortice reseruato: deinde filo trajectæ paruis interuallis ne sese contingant, suspenduntur loco supra recitato, donec pbe siccate fuerint, veluti radices gentianæ, biontæ, carlinæ, centaurij maioris, & similibus, quæ plane eodem modo quo herba reponuntur. Exiguæ radices in annum seruantur: Maiores in biennium. Mutandæ autem sunt intra id tēpus, si anni temperies sicca fuerit: sin autem admodum humida fuerit, eo præsertim tēpore quo

quo radices colligendæ sunt, satius est illis vti quæ præcedente anno collectæ sint, modo ea qua dictû est ratiõe seruata sint.

Exoticæ Radices peculiaribus notis dignoscuntur: Deligendæ autem sunt quæ saporem, odorem, & colorem sui generis perfectissimum habeant, quæque sint bene habitæ, non cariosæ, non marcidæ, nec rugosæ si fieri possit.

De succis.

Succi ex plantis eliciuntur, virêrium & tenerorum foliorum, cauliumve tritura, & manuum aut torcularis expressione. Horum statim ab expressione vsus est, ad seruanturq; aut liquidi, aut siccati, aut cû saccharo mixti in modû Syrupi. Qui liquidi seruandi sunt, igne aut insolatione à crassioribus partibus repurgantur, & in phialam iniiciuntur superfuso aliquâtulo oleo. Qui sicci reponēdi sunt, aut sole, aut igne probè siccantur: tum demum vasculis vitratis, aut pyxidibus reponuntur. Liquidi mutantur quotannis. Sicci verò & apud nos expressi, aut singulis annis, aut ad summum biennio.

Externi generatim dignoscuntur, aut odoris, saporis, coloris præstantia, aut si non puluerulenti sint, aliõve modo corrupti.

De

De Liquoribus, Lachrymis, & Gummi.

LIQVORES, Lachrymæ, & Gummi quæ Medicis in vsu sunt, magna ex parte peregrina sunt. Nostra verò ex stirpibus adultioribus defluunt, aut ex succo prægnantibus exprimuntur.

Iisdem verò notis Peregrina cognoscuntur, quibus suprà dictum est: eorum autè præstantia, aliorum quorundam collatione: quorum sigillatim mentionem faciemus, cum de simplicibus medicamentis agemus.

De Corticibus.

CORTICES quibus Medici utuntur, partim è fructibus, partim ex radicibus, partim ex ramis sumuntur, loco, tempore, & modo conuenienti, ut dictum est.

Peregrini prædictis rationibus dignoscuntur: de quibus etià sigillatim agemus: de his præsertim, quæ in frequentiore vsu sunt.

De Lignis.

LIGNA magna ex parte peregrina sunt. Nostra autem ex arboribus adultis decerpenda sunt.

Peregrina particulatim tractabimus.

De Medicamentis ex Animalibus desumptis.

EX ANIMALIBUS integris, aut eorum partibus medicamenta sumuntur: Præferenda autem ea sunt, quæ ex Animalibus medice

B ætatis,

ætatis, bene pinguibus, benèq; habito corpore desumuntur. Quo modo autem præparentur & conseruentur, postea dicemus.

De iis quæ ex terra & aquis sumuntur, item de Metallicis, & Terris.

Hoc Medicamentorum genus plerumq; peregrinum est. Itaque de singulis quæ in maiore vsu sunt agemus, & aliis quibusdam, quæ, cum aliunde adferantur, difficiè cognoscuntur. Horum autem descriptionem dabimus ex antiquis Scriptoribus, easque notas enumerabimus, quibus & eorum præstantia, & adulterium, si quæ sunt adulterina, faciliè deprehendatur, eaq; omnia ordine alphabetico trademus.

A C A C I A planta est spinosa, è cuius fructu succus acacia exprimitur, quem, quoniam non habemus, non necesse est describere, sed in succedaneis, quid eius loco sumendum sit, dicemus. Manat & gummi ex ea spina, quod videtur gummi tragacanthæ vulgare, vt in eius historia dicemus.

Acorus teste Diosc. folia fert iridis, radices non dissimiles, summo cespite sparsas, complicatas, geniculis interceptas, in obliquum actas, albicantes, gustu acres, &, vt Gal. ait, modicè amaras & odoratas, Optima est densa, cædida, carie nō exesa,
plena,

plena, odorata. Caterū omnes has ferè notas habet ea radix, quę hodie vocatur calamus aromaticus. Hęc ob causam, hęc semper pro acoro sumenda est, siue ea quę in Suecedaneorum catalogo recensetur.

Adeps ex animali florente legitur. Eodem autem tempore non colligitur omnium animalium adeps, quod eodem tempore non pinguescant. Reponitur autem bene lotus, & ab omni cruento aliisque immunditiis repurgatus, loco sicco ad Aquilones spectante: siue figulinis vasculis vitratis, foliis lauri siccis conuolutus, & obturatus: aut exemptis membranis diligentissimè tritus, & duplici vase liquatus, fictili vitrato bene obturato locis siccis. Recens etiam & sine sale usurpatur: & quando adipem absolutè reperiēs, sumes adipem recentem illius anni, & sine sale conditum, quia post illud tempus mutatur qualitatē, aliisque præditus est faecul-
tatibus.

Aes quā ratione vrendum sit, ut eius in Medicina usus esse possit, postea dicemus. Aes verò vstum illud est, quod Italorum vulgo Ferretto di spagna vocatur. Probatur rubrum, & quod tritum colore cinnabarim imitatur.

Aloe succus plantę eiusdē nominis no-

B 2

tissima

tissima est. Eius apud Diosc. duo sunt genera: quoddā arenosum, quod sedimentū purissimæ esse videtur: alterum iocinoris modo concretum, ex quo nomen vulgare sumpsit aloës hepaticæ. Eligi debet pinguis, syncera, calculorū & arenularū expers, nitida, rufi coloris friabilis, iocinoris modo coacta, facilè liquefcens, & eximie amaritudinis. Improbatur nigra, difficilè liquefcēs. Adulteratur gummi, quod depræhenditur gustu: nā non valde amara est, neq; tam validi odoris, neq; digitis friata ad minima vsq; frustra resoluitur. Nōnulli, teste Diosc. illā succo acacię adulterāt, quod maleficiū gustu depræhēditur, minus em̄ amara est, magisq; adstringit.

Aluminis apud veteres tria fuerūt genera, Liquidū, Rotundū, Scissile, quo dūtaxat vtimur sub nomine vulgari aluminis plumæ. Cæterū quotiescunq; in medicamento alicuius compositione alumen simpliciter reperitur, scissile intelligendum est, veluti omnium efficacissimū. Optimū est candidissimū, valde adstringēs, graui odore, non lapidosum, non compactum, sed plerunq; in capillamenta quædam canescentia dehiscēs. Ex Aegypto adfertur. Adulteratur lapide Amiantho, sed gustu dignoscitur, quod non adstringat.

Præter

Præter iam recitata aluminum genera, factitia tria reperiuntur: nempe alumen fixum, quod fit ex vini facibus Sole siccatum donec albescant, deinde vstis. Alumen catinum, quod fit è cineribus herbarum Kali, seu sodæ vulgaris: Alumen scaiolæ, idque fit è lapide speculari, quem vulgò speculum aluni vocant.

E' factitiis etiam sunt alumen roçæ, & zucharinum: illud ex lapide candido, interdum sub rubro sæpius præparato: hoc verò ex alumine roçæ, saccharo, & oui albumine paratur. Aluminis liquidi & rotundi loco, satis commodè vsurpare possumus alumen roçæ.

Ambra citrina, Latinis succinū, Græcis *ῥαυταγόν*, & Arabibus carabe dicta, ex quo rundā sententia nascitur è liquido bitumine, quod è littoribus defluēs in mare, concrescit eo quo videmus modo. Reperitur in Germaniæ maritimis, pcellis in littus prouoluta. Eius sunt aliquot genera: Fulva, quæ pellucida est, cādida, & similibus aliis coloribus prædita: Candida verò, quòd leuior sit, & odoratior, optima censeatur. Probatum ea quæ attritū calefacta, illi co paleas, aliāsq; res minutas ad se trahat, & quæ accensa bituminis odorem reddit.

Ambra odorifera quæ ex Arabia fœlice, & India

B 3

& India defertur; iuxta quorundā ſententiam etiam ex bitumine naſcitur, eodem quo ambra ſulua Germanica modo. Hæc plerunq; in ventre piſcium reperitur, quæ copioſius vorata moriuntur. Laudatur quæ circa eorum renes reperitur: improbat quæ in ſtomacho eſt: ea verò optima habetur, quæ nondum à piſcibus deuorata eſt, tamenſi in iſtis piſcibus non aſpernāda interdum reperiatur. Optima eſt quæ ex India aduecta fulueſcit: poſt eam, quæ ex Arabia ſœlici adfertur. Eſt etiam Faſtitia ex moſcho, ziberho, ligno aloës, ſtyrace & ladano: Odor auem rerum ex quibus fit, & color qui plerunque niger eſt, illam prodit: præterea aquæ impoſita citius molleſcit quàm natia.

Ammi hodie à nonnullis oſtenditur, foliis fœniculo tenuioribus, caule gracili, vmbella in qua candidi flores & ſemen minutiffimum, cumino ſimilis, non per omnia reſpondens veterum deſcriptioni. Plerique exiſtimant, ſemen quoddam ex Hiſpaniis ſub amomi nomine allatum, verum eſſe ammi, aut ſaltem eius loco uſurpari poſſe. Vide ſuccedanea.

Amomi planta hodie Italiæ incognita eſt, ideoque plura non attinet hîc dicere: Eius ſuccedaneū reperiẽs ad libri calcem.

Ariſto

Aristolochie tria genera Dioscoridi recensentur, Rotunda, Longa, Clematidis. Rotunda hodie notissima, radicem habet rotundam rapi modo, reliquasque notas quas illi tribuit Diosc. Longa autem paucis adhuc cognita, quandoquidē ea quæ hodie pro Longa exhibetur vulgo, quibusdā est tertia species Clematidis dicta, quod non habeat radices quaternos digitos longas, velut Longa Diosc. sed longissimas & graciles, quales Clematidis describuntur, tamen si (si Diosc. textus non est mendosus, ut aliqui existimant) folia semperuiui minoris non illi conueniant. Itaque quænam sit aristolochia Longa & Clematidis, dubitatur. Cum verò Rotunda sit omnium efficacissima, eius usus esse debet, quotiescunq; aristolochiæ nomen absolute reperietur: imò etiam Longæ & Clematidis loco usurpari potest. Vulgaris Longa omnium imbecillima est.

Armoniacū, Græcis & Latinis Ammoniacum dictum, lachryma est ferulæ Dioscoridi. Notissimū est. Probatum bene coloratum, minutis glebis thuris similitudine, densum, syncerum, castoreum odore imitans, gustu amarum, ligni, calculorum, similitumque sordium experts.

Asa fetida, plātæ peregrinæ lachryma

B 4

aut

aut succus est. Sunt qui existiment silphij succum esse in Media aut Syria nascentis, qui, teste Diosc. grati odoris non erat, vt Armeniacus aut Lybicus, quem nonnulli asam odoratam esse arbitratur & belzoin officinarum: sed non conuenit. Nā Diosc. hunc vt præstantissimum & efficacissimū laudat: Arabes verò asam foetidam calidiorem & potentiolem asserunt: Multò minus belzoin esse potest, quod tantā ex-calfaciendi vi præditum non est, quantam illi tribuit Galenus, dum laserpitij loco euphorbium non recens substituit. Aspalathum, quòd nondum habeamus, & in officinis prorsus sit incognitum, non describemus: sed eius succedaneum inter cætera recensebimus.

Auripigmentū metallica res est, aurum colore imitās. Eius apud Diosc. duo genera. Vnū ē multis squamis, vt altera alteri imposita videatur, cōstat: Id, si purū fuerit, nec vlli materiæ permistū, optimū existimatur. Alterū colore sandarachæ, hoc est rubrum, glandis effigie. Deligendū ergo aureo colore micans, ē tenuibus squamis compactum, quod faciliè finditur, & lapillis aut terræ permistum non est.

Ex auripigmento natiuo fit Artificiale, arsenicū videlicet & Reagal vulgo vocatū.

BAL

BALSAMO cum careamus, nulla eius hic fiet mentio, sed eius succedaneum inter reliqua ponemus.

Bdellium lachryma est sarracenice arboris, inquit Dioscorides. Probatur gustu amarum, translucentum taurini glutinis modo, intus pingue, & si tactu subigitur, mollescens, ligni ac sordis expers, odore vnguis marini incensum. Facultate, secundum, est veluti siccum, resinosum, liuescens. Tertium est Indicum, sordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas convolutum. Adulteratur gummi: sed id minus est amarum, & suffitu minus odoratum. Ex eo quod in usu est deligendum quod maxime accedit ad predicti notas, donec præstantius aliquod aduchatur.

Bedeguar, Dioscoridi spina alba dicta, ex quorundam sententia ea est planta spinosa, quæ folia habet longa, angusta, maculis albis distincta, capitula spinosa, & in his flores purpurascens: Nascitur in Hetruria locis motanis præsertim. Huic conveniunt omnes ferè notæ à Diosc. traditæ, ideo veræ loco usurpari potest, aut illi substitui, ut infra dicemus.

Been album secundum quosdam polemionium est Dioscoridis, ea in qua planta quæ radice constat cubitali, candida, cau-

B 5

le ge

le geniculato, betonicę altili vocatę nō dissimili, ex quo depēdēt vesiculę seu folliculi quidā rotūdi & cādidi, folia polygono mari similia, maiora tamē & lōgiora, ex interuallis bina. Notissima est p̄ Hetruriā.

Been rubrum, aliqui Dioscoridis tripolium esse volunt: Pro hac ostendūt plantā quandam in maritimis nascentem, foliis glasti, magis virentibus longioribūque; caule per summa diuiso, flosculisque purpureis onusto; radice rubra, palmum lōga & contoita. Been rubrum cum hac descriptione magis quadrat, quā albū cū polemonia: donec tamen certius de ea iudiciū statuatur, eius succedaneovtemur.

Belozin gummi est arboris peregrinę (non autem laserpitium) agallochi forsitan, vt quorundā est opinio, quod vulgare est lignū aloës. Optimū cēsetur translucens, albis pręditū glebulis, thuris ēmulum, rubescens, odore grato, & quādo vritur xylo aloës odorem referēs: hac enim ratione ab adulterino dignoscitur.

Berberis à Dioscoride spina acuta vocatur. Cēterū tametsi incertū est, an frutex ille sit spinosus qui Italis Crespino dicitur, an verò ea planta quę passim in omnibus ferē sepibus nascitur, foliis incis, mespilo aronię similibus, an alia quędam

dam planta: vulgari tamen berberi vti possumus, donec aliud statuatur.

Bitumen, Græcis *ἄσφαλτος* dictum, est veluti terræ adeps qui facillimè ignè concipit. duūm est generum. Quod liquidum est vt oleum, vulgo petroleum vocatur, omnibus notū, Aliud densum picis modo quod, antequam concresecat, liquidum a- quis supernatare solet: Huius generis est quod in Iudæa nascēs peculiariter asphal- tos dicitur: videtur autē id esse quod vul- go sic hodie vocatur. Eius verò probatio est vt purpurex modo splendeat, sit que ponderosum, & validum odorem vibret. Nigrum autem & sordidum vitiosum est. Adulteratur pice, quod color niger indi- cat, & picis odor.

Quod Babylone natū naphtha vocatur, teste Diosc. bituminis cādidi aut etiam ni- gri colatura est, Vis ei igniū rapax. Huius loco quia ad nos non adfertur, nostro pe- troleo vti possumus: quemadmodū etiam asphalti loco, si dubium esset an asphaltus sit bitumen Iudaicū. Si quis autem asphal- ti modo densare volet vase æneo aut fer- reo illud coquet, &, quia facilè flammam concipit, flamma, panno lineo madente in vas vbi percoquitur demisso, extin- guetur. Hac ratione concretum petro- leum

leum pro naphtha & asphalto vsurpari potest.

Quod in Apollonia Epirotarum nascitur, quòd mistam bitumini picem redeat, pissasphaltos appellatur, & mumia Arabum esse creditur, tametsi mumiam etiam appellét, Confectione quandá quæ cadauera cõdiuntur. Factitia etiã est pissasphaltos, admixta pice bitumini.

Aliud porrò bituminis genus est lapidis modo induratum, veluti terra pharmaticis, aut ampelitis: Deinde quod instar fragmètorum ligni terra effossum, sed atrum vt carbo, multis locis reperitur: Multi præterea alij lapides & gummi bituminis naturam habent quæ omnia breuitatis causa prætereo.

Bolus Armenia hodie duorum est generum: alterum Orientale: alterum Nostras, quod multis locis nascitur vbi sunt ferri fodinæ. vtraque rubricæ species est. Existimant nonnulli bolum Orientale ex Armenia aduehi, esseque illam ipsam quam Galenus colore pallido, Arabes luteo, croco similem describunt. Cæterum cum illa sit rubra, vt dictum est non abs re dubitatur, an sit bolus Armenia. Alij putant veram esse terram Lemniã, quæ olim Capræ imagine signabatur, aut eam potius quæ Galeno rubrica

brica Lemnia vocatur, à terra Lemnia differens, Nam rubrica manus inficit, terra verò minimè. Vt vt sit, existimamus alteram alterius loco vsurpari posse, vt postea dicemus. Nostrate vt possumus in medicamentis foris applicandis.

Borax notum est officinis. Fit è lapide translucido borace dicto nitri fossilis genere. Huius vsus est in medicamentis & Aurifabrorum officinis, quemadmodum apud veteres chrysocolle. Hęc metallica erat & factitia. Metallica in aurariis, argentariis, & ærariis fodinis reperiabatur: præstâtissima erat æraria, prasini coloris: sed & hodie adhuc in ærariis fodinis reperitur, arenę per se similis, aut materię metallicę permista, sed quę abrasa arenę similitudinē gerit. Factitia, ex pueri vrina in æreo mortario trita pistilo creto fiebat: Hęc Medicis in vsu fuit. Sunt etiamnum alię factitię, quę Pictoribus tantum seruiunt.

CALAMVS aromaticus Dioscoridis hodie incognitus est. vulgaris autē calamus aromaticus, Acorū fortè est, vt iam diximus. De eo nunc plura non dicemus: sed lectorem ad succedanea remitemus.

Camphora, Arabibus Indicę arboris lachryma est: Aliis verò, Indici bitumj-

nis genus. Ferūt Indos id bitumē quod ex cāphora natiua stillat excoquere, quod-
que tenuissimarum est partiū albescere, &
sublatum operculo adhærere, caphurā-
que in hunc modū conformari, vt illā vi-
demus. Hinc fit vt Mercatores caphuræ
bitumien plerunq; admisceant: sed nō ita
candicat vt caphura illa modo iam dicto
excocta. Eligatur alba, pellucida, synce-
ra, valde odorata, quæ pani calido impo-
sita madescit. Semine lini, aut milij, aut
psyllij, aut pipere sepulta conseruatur, ne
aëri exposita euanescat.

Cantharides officinis notæ sunt. Probā-
tur in frumento inuentæ, versicolore, &
& quæ luteas in albis transversas lineas ha-
bent, corpore oblongo. Cribro, aut fictili
vase conduntur, cuius os raro linteo subli-
garum deorsum vertitur, vt excepto habē-
tu aceti quā acerrimi seruētis æstu exa-
minentur. Postea siccantur, & pyxidibus
ligneis, aut fictilibus vitratis reponuntur.
Biennium durant.

Cardamomum Græcorū, quod est cor-
dumoni Arabum, tametsi multi dubitent
quidnam sit. Illud tamen quod officinæ
cardamomū maius appellāt, cardamomi
Græcorum loco vsurpati posse videtur,
quia aromaticam quādam acrimoniam,

nea

nec non amatitudinem, quamuis obscuram, habet. Aliud verò est cardamomum Arabū à Græcorum cardamomo: Eiusque duo genera cōstituunt, maius, & minus, vtrumq; nobis incognitum: nisi maius, illud intelligatur, quod melligerā aut granum Paradisi nuncupant. Semen est angulosum, acre linguam vellicans, non admodum aromaticum. Cardamomum minus officinarum nullo modo conuenit cum cardamomo minori Arabum, neq; ad aliquod cardamomi genus referri potest: sed est melanthij genus, vt in eius historia dicemus.

Cassia Græcorū, vt ex Dioscoride & Galeno colligere licet, cinnamomū siue canella officinarum videtur qua pro cassia commodè vti possumus. Præfertur longa, odorata, gustu cum acrimonia grato, rufescens: quod genus faciliè reperiri potest.

Cassia arabum, est cassia illa nigra solitaria vulgo notissima. Eligatur Alexandrina, amplis siliquis, grauis, quæ cōcussa, clausis intus granis non strepat, cortice laui & purpurascente.

In Græcorū medicamentis, si cassia præscribatur, eius loco canella optima sumenda est: rum etiam in Arabum scriptis, vbi Græcorū remedia recensent: & iis etiam medi

medicamentis quæ corpus non soluunt. Sin autē remedia ab Arabibus descripta sint: aut in eum vsum præscripta, vt corpus purgent, cassia nigra vti debemus.

Castoriū, castoris testes sunt. Eligi debent, inquit Diosc. qui ex vno principio committūtur, liquore intus veluti ceroso, odore graui & virus redolēte, gustu acrimordente, friabili, ac multis naturalibus tunicis circumdatō. Adulteratur gummi armoniaco cum castoris sanguine & castorio subactō, deinde in vesiculā cōiecto & siccato. Depræhenditur fraus ex notis prædictis, tum etiam quod factitij testes, ipsis natiuis, qui plerunque sunt exigui, ampliores sunt.

Centaurium duorum est generū, maius, & minus. Maius Dioscoridi folia iuglandis habet, oblonga, viridi brassicarū colore, in ambitu ferrata, caulem ceu rumicis, binū aut ternū cubitorū, multis ab radice adnatis, in quibus capita ceu papaueris, in rotunditate oblōga, flos ex cæruleo candicans, cyanio flori perquam similis, verū maior: semen in floribus compactū, quale in floribus in papos euanescētibus esse solet: radix crassa, grauis, sesquicubitum longa, rubescens, succo prægnans rubescente, & cum adstrictio-

ne

ne quadam & dulcedine, acri. Huius radix, sub rhapontici nomine officinis notissima est. Centaurium minus passim nascitur, notissimūque est ex Dioscoridis prescriptione. Maioris radix in usu est: Minoris coma cum floribus & semine.

Cera notissima est. Optima est subfulva, modicè pinguis, pura, odorata, mellis habitum quadantenus referens. Secundum locum obrinet candicans, & suapte natura pinguis. Laudatur Pontica & Cretica.

Chalcitis metallica est, in venis ærarijs nata, mediæ inter misy & sory facultatis, quibus caremus. De his vide succedanea.

Cinnamomum Dioscoridis hodie incognitū plerique existimant, tamen si non desint qui in canellæ odoratoris capsulis facile reperiri posse putēt, quia Diosc. cinnamomi quædam genera cassiæ similia facit. Vt cunque sit, canella optima, & cinnamomi, & cassiæ loco usurpari potest, donec melius aliquod medicamentum quod substitui possit reperiat.

Coagulum Leporis omnium præstantissimū est: deinde Hædi & Hinnuli. Excipitur antè quā ipsa animalia aliud quiddam præter lac maternū degustauerint. Vituli marini coagulum excipitur prius quā cum matre ad prædā natare possit.

C

Fumo

Fumo aut sole exsiccata, & loco sicco fer-
nantur. Annum vnum aut biennium du-
rant.

Costus Dioscoridi radix est candida, le-
uis, eximia odoris suauitate, qualem Ara-
bicum esse dicit: hic præcellit. Secundum
locū sibi vēdicat Indicus, crassus, leuis, vt
ferula niger. Tertius est syriacus, grauis,
colore buxeus, & odore nares feriēs. Opti-
mus est recēs, albus, abundē plenus, dēsus,
aridus, à teredinibus non erosus, sine gra-
ueolentia, gustu acuto ac linguam velli-
cans, &, vt ait Galenus, aliquantulum ama-
ro. Omnes ferē optimi costi notæ in an-
gelicæ radice, quæ satis nota est, reperiun-
tur. Hinc fit vt nonnulli putent, eam pro
vero costo substitui posse: vt verum fatea-
mur, præstat eā costi loco vsurpare, quàm
costum vulgare officinarum, quod à iam
dictis notis alienissimum est.

Croci cum multus sit vsus, & sanis, &
in Medicina, curā adhibenda est vt opti-
mus, recens, & syncerus deligatur. Nam
variis modis adulteratur: sed maleficium
ex colore, odore, & pondere depræhendi-
tur: siquidem adulteratus, nec vetus eam
coloris gratiam habet, sed obscurior est,
neque odoratus vt recens, sed situm redo-
let, & ponderosus est. Cæterum qui luteos
quosd

quosdam flores admistos habet, odore & gustu dignoscitur, tum etiam quod eam coloris venustatem in tingendo non habet, quam syncerus. Qui sapa subtilis est, sapore dulci, & colore obscuro est. Cui permixta lithargyros, iusto ponderosior est.

Cubebæ, quarum in officinis vsus, sunt fructus peregrinus, satis notus. Non sunt autem cubebæ Arabum, neque earum loco in Arabum præscriptionibus vsurpari debent, sed canella: arbitratur enim Serapio cubebas esse carpesium; ex Galeni sententia eas facultates cubebis tribuēs, quas Galenus carpesio tribuit, corticem cinnamomi simile esse asserens: imò cinnamomi loco carpesiū maiore quantitate substitui voluit.

Curcuma Arabū. radix est officinis nota. Creditur cyperi genus esse, quod Dioscorides in India nasci asserit.

Cuscuta, Græcis & Recentioribus casutha dicta, planta est capillaris, sine foliis, reliquas plantas inuoluens & enecās. Nota est. Deligenda est quæ in genista reperitur.

Cynoglossum vulgare omnibus notum, tametsi Dioscoridis cynoglossum nō sit, à Plinio tamen inter cynoglossi genera des

ra descriptum putatur, & easdem cum illo habere facultates: quam ob causam eius vsus esse potest.

Cyperus iuncus est triangularis, interdum quadrangularis, cubitalis aut maior folia fert porracea, longiora & angustiora, in summo caude minuta, semen complectentia: radices, quarum in Medicina vsus, inter se cohærentes, oleis oblongis similes, vel rotundæ, nigræ, suavi odore, & amaro gustu. Nascitur in palustribus. Duorum generum in Italia reperitur. Vnum exiguum, cui radices oleæ similes: hoc præfertur. Alterum maius, cuius radices inæquales & contortæ. Oprimæ ea est radix, inquit Dioscorides, quæ grauior est, densa, plena, dura, aspera, odorata cum quadâ acrimonia, qualis est cilicia, syriaca, & à Cycladibus insulis petitur. Sic & quæ hodie quæ ex Oriente aduehitur, melior est nostrate.

Aliud Cyperi genus in India nasci Dioscorid. dicit, gingiberis effigie: quod croci modo tingit. Illud veterum curcuma esse non abs re plerique existimant.

DICTAMNUM, herba est in sola Creta nascens, pulegio similis, sed maioribus foliis, cana lanugine pubescentibus. Florem nullum aut semen profert, inquit Diosc.

Diosc. Theophrastus verò cæterique Auctores & caulem illi tribuunt, & florem, & semen, vt manifestè videre licet in dictamno quod hodie ex Creta adfertur, cui quidem conueniunt reliquæ Diosc. notæ, sed florem & semen profert.

Alia est planta, dictamnium album vulgo vocata, aliàs fraxinella, planè à dictamno Cretensi diuersa, quæ quamuis valde efficax sit, dictamno Cretensi substitui tamen non potest: hoc enim veteres intelligunt, cum absolutè dictamnium scribunt.

Diphryges, æris veluti subsidēs sæx est, quæ ære cocto, & post aquæ frigidæ effusionem sublato, ima fornacum parte coherens reperitur. Est etiamnum aliud genus factitium, quod ex pyrite æroso fit lapide multos dies vt calx cremato, donec rubescat vt rubrica. Deinde sublato reponitur.

Fiebat etiam eluti cuiusdam cyprij genere, hodie inusitatum. Priora verò duo genera facillè reperiri possunt. Adulteratur ochra exusta, quæ vt diphryges rubescit: Deprehenditur autem quod subito linguam non exsiccat, nec saporem æris reddit vt natium diphryges.

Dragagantum, Græcis tragacantha, lachryma est, quæ è radice plantæ cuiusdā

Spinofæ eiusdem nominis manans, concreuit. Præstat pellucens, levis, gracilis, syn-
cera & subdulcis. Videtur ea esse, quæ vul-
go gummi Arabicum vocatur: Contra ve-
rò ea quæ tragacantha dicitur, gummi a-
caciæ esse, vt suprâ in acacia retulimus.
Itaque cum vires habeant similes, altera
alterius loco sumi potest.

ELATERIVM succusest è fructu cu-
cumeris syluestris, plantæ notissimæ. Op-
timū est leue, non ponderosum, cum can-
dore leniter humectum, gustu amarissi-
mum, quòdque lucernarū luminibus ob-
iectum facile flagrat. Improbatur scabrū,
turbidum, porracei coloris, medium erui
& cineris colorem referens, & grave. Sunt
qui amyllum immisceant, vt cadorem ip-
sum imitentur, ponderosiusq; sit. A' bima-
tu ad decennium vtile est inquit Diosc.
tamen si aliter alij sentiant, Eius extrahen-
di ratio suo loco dicetur.

Ellebori duo sunt genera, album nimi-
rum & nigrum. Album radicibus nititur
multis, tenuibus, candidis, ab oblongo &
exiguo capite exeuntibus cepatum mo-
do: folia fert plâtaginis; caulem palmo al-
tiorē, cauum, tunicis conuolutum: satis
notum est. Deligendæ sunt radices summis
montibus collectæ tempore apro, candi-
dæ,

da, mediocriter extentæ, friabiles, carnosæ, nullum in frangendo puluerem emittentes, quæq; sint medulla tenuis, gustu feruente, nec tamen id vehementer, quæ enim nimium acres sunt, strangulant.

Elleborû nigrû folia habet viridia, platanis similia, minora, foliis sphondylii proxima, pluribus diuisuris incisa, nigriora, & crassiora, subaspera: canlis asper, flores ex candido purpurei, cotoneis similes, racematim cohærentes: in quibus est semen nigricos simile: radicibus nigris, tenuibus, elleboro albo similibus, quarum duntaxat est vsus. Eligi debet bene nigrum, corpulentum, plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu feruensque.

Elleborû nigrû quo hodie plerunq; vitur, non est iam descriptum: verum tamẽ etiam in Hetruria reperitur cû prædictis notis, tamen si rarò. Itaq; cura adhibenda est, vt id sumatur, quamuis non multum errent, qui in veri loco vtuntur vulgari.

Epithymum planta est cassuthæ similis, aut cassutha in thymo nascens, & illud cincinnis suis ambiens. Cùm autem hoc tẽpore thymi copiã non habeamus, caremus etiã epithymo. Illud em̃ quod vulgò in vsu est epithymbra est, quòd in thymbra, quæ thymi nomine vsurpatur, crescat.

C 4

Hac

scat. Hac autem hodie veri epithymi loco vti possumus: nam easdē facultates habet, aliquantò tamen debiliores. Quod ex Creta adfertur, epithymbra etiam videtur, epithymum enim non est, tamen si nostrate melior.

Esula, Græcis tithymalus dicitur. Sed veluti esulæ nomine tres plantæ intelliguntur, maior videlicet, minor, & rotunda: Sic etiā tithymali genera septem à Dioscoride aliisque pluribus describuntur. Esula maiore pytinfa Dioscoridis intelligenda est, & alicebram maius Mesuæ: Esula minore, tithymalus cyparissias & alscebram minus: Esula rotunda, peplos: quæ omnes plantæ hodie sunt cognitæ. Cognoscendæ sunt etiam reliquæ tithymali species, præsertim characias, qui reliquis præferre batur, & Græcis erat in vsu. Hodie cognitus est, quemadmodū & reliqua tithymalorum genera, his præsertim qui in his investigandis diligentiam aliquā adhibet: Nam omnes in Hetruria reperiuntur. Eorum descriptio, cum sit admodū prolixa, ex Dioscori petenda est.

Eupatorium Græcorum, vulgaris agri monia est. Eupatorium Auicennæ id esse creditur quod vulgò eupatoriū appellant, foliis cannabis sylvestris, & secundum aquas

quas crescit: vulgò nota est. Eupatorium Mesuæ herba est amara, quibusdam camphorata, aliis herba giulia dicta, quæ Dioscoridis ageratum putatur. Cum itaque omnes hæ plantæ eupatorium appellentur, animaduertendum est ne indifferenter altera pro altera vsurpetur: Sed in Græcis compositionibus, agrimonix vsus est: In Auicenneis, Auicennæ: In Mesuæis, Mesuæ eupatorium vsurpandum est: singuli enim suo eupatorio peculiares ac diuersas facultates tribuunt.

Euphorbium est succus ex arbore ferulæ simili emanans. Duo eius genera Dioscoridi. Vnum sarcocollæ modo emicans, in granula concretum orobi magnitudine. Alterum veluti fæx quædam est, imbecillius. Adulteratur sarcocollæ & gummi Arabici mistione, sed difficile experimentum, quod leui gustu os accensum diu detineat. Eligendū translucens. Recēti, quia viribus est violentis, non vtendum, sed annotino. Annis quatuor integrū seruāri potest cum milio, fabis, aut lentibus ne e-languescat: quinto enim vel sexto anno vis eius exoluitur. Ceterum cum plerumque cōtingat vt ad nos magis aduehatur vetustate corruptum, quàm recens; maior cura in eo adhibenda est.

C

s

Fel

Fel omne sumendū est ab animalibus mediæ ætatis, quæ neque famem, neq; sitim passa, neq; exercitio nimium defatigata sint, neque iræ nimium indulserint. De tractū à iecore, & præligatis filo viis quibus & admittitur & egreditur bilis, in feruentem aquam demittitur aliquāto tempore, mox exemptum siccatur loco sicco, & reconditur. Siccatur etiam camino suspensum nec aquæ feruenti demissum: Interdum eo vtimur recenti iam primum ab animali exempto, veluti selle gallorū, perdicum, piscium, & similium quæ facile comparari possunt, nec magno constant.

Flos æris grana quædam minutissima sunt panici effigie, rubentia æris modo, quæ exiliunt ac erumpunt, quando æs per cola funditur, & aqua pura & frigidissima affunditur. Facile reperiri potest in ærariis officinis. Optimus est friabilis, in attritu fuluescens, milij effigie, brevis, ponderosus, modicè splendens, gustu adstringens, qui delimatam æris scobem nō recepit, qua sæpe adulteratur: Sed id facile deprehenditur dentium allisione, scobs enim non atteritur, sed dilatur.

GALANGA radix est nodulis scartēs, intus & foris rubra, per internodia cōtorta

torta, odorata, & acerrimi saporis, odore & figura quadam cyperi, unde quibusdam cyperus Babylonicus putatur. Eligenda grauis, rubra, sapore acerrimo linguam vellicans. Adulteratur cyperi vulgaris radicibus repurgatis, & in aceto cum pipere maceratis: sed abrafo cortice fucus depræhenditur, nam pars interior neque galangæ acrimoniam neque saporē habet.

Galbanum ferulæ liquor est, vulgo notum est. Laudatur multis granulis constans, merum, thuris effigiem præbens, pingue, non lignosum, retinens nonnihil seminis è sua ferula, graue odore, neque humidum neque aridum. Adulteratur resina, fabæ farina, & ammoniaco: quod ex notis iam dictis depræhenditur.

Gummi elemi quibusdam cedri lachryma est, aut oleæ Aethiopicæ, aut arboris ignotæ. Laudatur quæ resinosa est, stillis exilibus constans, leuis, valido odore & sapore.

HARMEL Græcis harmala dicta, rutæ genus est Dioscoridi descriptum in ruta Galatica. Quibusdam dictamnium album vulgare creditur: non conuenit tamen illi semen subrusum & triangulare. Hanc ob causam eius succedaneo utimur, donec præstantius aliud reperiat.

Hermo

Hermodactylus radix est officinis nota. Variæ sunt opiniones cuiusnam plantæ radix sit à veteribus descriptæ. Verisimilior tamen eorum est sententia, qui colchici radicem esse existimant; tamen si Diosc. venenosam esse affirmet: nam medicamentorum purgantium magna pars ferè est eiusmodi. Hermodactylum vnum idemq; esse & Græcis & Arabibus credimus: itaq; huius nostræ radices facultatibus freti, ea vtemur Hermodactyli veterum loco. Probatum candidum, corpulentum, plenum, grauis, non cariosum.

Hypocistis plantula est cisti radicibus adnascens, sine foliis, floris punici similitudine antequam explicetur, multis capitulis aut tuberculis constans rotundis, semini plantæ ab Italis *Grano d'India* vocatæ similibus, candidis, herbaceis, aut rufis. Præfertur subrufa. Ex Hypocistide liquor exprimitur præparaturq; ut postea dicemus. Animaduertendum est ne Hypocistidis loco, colligatur planta aliquantulum ei similis, quæ vulgò cauda leonis vocatur, est enim orobanche Dioscoridis.

Hyssopum Græcorum herba est foliis & floribus origano similibus, hodie incognitum. Hyssopum Mesuæ domesticum, est Hyssopum vulgare quod in hortis colitur.

Sylue

Sylvestre nascitur in montibus, thymumque vulgare est. Vtrunque thymbræ species est, & Hysopo substitui potest, præsertim sylvestre, thymum dictum.

LECVR Lupi, cæterorumque animalium, sumi debet ex ipsis animalibus nondum adultis, vinóque odorato lauari: deinde vasi impositum, furnóque probè siccatum, sed nō exustū, vasis vitratis reponitur absinthio sicco inuolutū, ne putrescat.

LACCA Arabum, Græcis cancamum dictum hodie non reperitur: ideóque eius succedaneo vrendum.

Ladanum liquor est, ex alterius cisthi ledon appellari foliis exsudans. Hodie & liquor & planta nota sunt. Optimū, miniméque adulteratum, odoratum esse debet, subviride, facile mollescens, pingue, resinofum, arenularum aliarumque sordium expers, quale in Cypro gignitur.

Lapis armenius, Italici verdazuro, quasi viride cæruleum dicas, tamen ex Armenia non aduehatur: multi tamen existimant, eo qui ex Germania adfertur, vti nos posse, eo delecto qui est levis colore, cæruleo, per quam æquabilis, & friabilis. Sed cum nec eius magna sit copia, eius loco lapidem lazuli vsurpabimus.

Lapis lazuli, quem Græci cyaneū, Itali
azuro

azuro oltra marino, hoc est, cæruleum transmarinum appellant, lapis est cærulei coloris, qui in ærariis, argentariis & aurariis venis reperitur. Optimus est qui in aurariis oritur, saturi coloris, maculas quasdam aureas stellarum modo radiantibus habens, qualis is esse solet è quo fit color ille cæruleus. Huius vsus esse debet, magna cura adhibita, ne factitij pro eo sumantur; hos enim Pictoribus relinquere debemus, natiuóque vri, postquam bene lotus erit vt dicemus.

Leuistico, quod Diosc. ligusticum, Galenus libisticum nominat, quamuis plectæq; plantæ multis partibus sint similes: nulla tamen adhuc reperta est, quæ eius omnibus notis respondeat. Itaque eius succedaneum cum reliquis vide.

Lignum aloës, Dioscoridi agallochum nominatum, lignum est quod ex India atque Arabia deportatur, varium, maculatum, odoratum, gustu adstringens cum quodam amatore; cortex eius corio similis, colore aliquantulum versicolore. Arabibus præfertur id quod ex India adfertur, crassum, nigrum, varium, solidum, graue, sine candore, & quod ignibus impositum diu perdurat.

Lignum guaiacum, quod nonnullis lignum

gnum sanctum dicitur, ebeni genus esse creditur. Optimum est graue, densum, in-
teriore parte nigra, exteriori & illam am-
biente subflaua: cortice leui, firmiter hæ-
rente, ligni scobe, si manibus comprima-
tur, simul cohærente, (quod pinguedinis
eius indicium est) quod denique in sua
decoctione multum odorem, saporem
atque colorem relinquit: magnitudo au-
tem aut paruitas fragmentorum nõ sunt
tam magni momenti, quàm notæ suprâ
dictæ: sed in hac parte mediocritas lau-
dari potest. Aduertendum est cortice nos
vri scorsim, quem plerunque fraxini cor-
tice adulterari contingit, aut similibus,
qui tamen dignoscuntur sapore & odore
quodam peculiari.

Lithargyros lapis est è plumbo factus;
plumbū enim dum secunda fornace ex-
coquitur aut solum, aut metallo aliquo
permistum, partim in Lithargyron, par-
tim in plumbaginem vertitur. Duo sunt
eius genera: vnum colore aureo: alterum
argenteo: quò fit vt illud lithargyros au-
ri, hoc lithargyros argenti nominetur.
Inde verò hæc differentia nata est, quòd
alterum altero maiorem vim ignis pas-
sum sit. Lithargyrium auri præfertur, ho-
die notissimum.

M A C I S

MACIS nucis moschatae exterior cortex est, in quo nux latet, quemadmodum auellana in suo putamine. Praefertur crassum, plenum, odoratum, sapore subacris; hodie notum.

Manna ros est, qui ex aëre in arbores, herbas, lapides, terramq; decidens, densatur & cogitur in grana minuta. Praefertur calabra, praefertim quae ex foliis arborum collecta est, quae ex hoc dignoscitur, quod grano constet exiguo, translucente, graui, similis mastiches granulis, candidis, & gustu dulcibus & suauibus. Secundum locum obtinet quae è ramis colligitur; Tertiū quae in lapidibus. Hae crassiores sunt, & minus syncerae, colore turbido. Syriaca si sit perfectè granulata mastichaq; assimilis, valde etiam probatur, dulcis, & recens. Cū iam exoleuit; floccorum bombacis refert imaginē, levis concauaq; est. Adulteratur amyli farina, rebúsq; similibus: sed maleficium facile depræhenditur. Insuper & ea quae simul concreuit, saccharo & sena adulterata esse solet, ac croco, carthamive flore tincta: verum gustu depræhenditur.

Manna thuris, sunt minutissimæ thuris micæ. Laudatur alba, pura, micarumque frequentia prædita. Sunt qui cribrata pini resina,

resina, ac polline, aut cortice thuris confusi adulterant: sed hæc igne depræhenduntur, nam adulterata non æqualiter flagent incensa, nec ærium vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, variūq; odorem habet. Hodie minutissimæ thuris micæ sunt in usu.

Marū, maiorana nobilior esse creditur, videturq; ea mari loco substitui debere.

Mastiche lentiscina resina est. Præferatur resplendescens nitedulæ modo, & candore Hetruricæ ceræ similis, crassa, retorrida, odorata, friabilis; viridis inferior est. Adulteratur thuris resinæque pineæ nucis mistura.

Medulla ex florenti animali sumenda est, ut in adipe demonstrauius. Colligitur æstatis exitu, hyemis initio. Duo eius genera; Medulla ex ossibus: altera è spina, quæ multum inter se differunt, ideoque singulæ seorsim reponendæ. Præparatur reponiturque eodem quo in adipe diximus modo.

Mel optimum flauum, odore & sapore iucundo, acre, purum, syncerum, totum pellucens, tam sibi cohærens ut continuitatem suam quasi linea longissima non intercisum seruet, si digito attollitur.

Melilotis flore est luteo, colore vicina

D

croco

croco, odorato. Laudatissima foliis constat minutissimis pinguisimisque: semen in siliquis teretibus profert rarum, rotundum, sinapi minus, colore luteo. Ex his manifestum est, eam quæ hodie in usu est, non esse veram melilotum, non enim est odorata: nisi ex eius genere sit, quæ in Campania nascitur, odore infirmo, ut ait Dioscor. Diligentia itaque adhibenda est ut vera habeatur. Hanc nonnulli trifolium illud esse arbitrantur, quod locis montosis, sterili solo, ad meridiem spectante nascitur: foliis ciceri similibus, minoribus, maculis quibusdā stellarum modo distinctis: flore luteo fulvescente: semine exili siliqua, in cuspidem desinente, flavū continetur. Tota planta gravissimo est odore, theriacæ proximo, quam Hetruriæ incolæ herba bachaia appellant, quod ea infantium vermes enecant.

Meum anetho caule & foliis simile, sed eo crassius, binū plerumq; cubitorum altitudine attollitur; sparsis in obliquum profundūq; radicibus, longis, odoratis, tenuibus, linguam exalfacientibus. In altissimis Hetruriæ montibus hodie planta quædam reperitur planè cum hac descriptione conveniens. Quam ob causam diligentes Pharmacopolæ hanc nosse discant, vulga

vulgarique meo vti desinant. Quid verò; si reperiri non possit, substitui debeat, in succedaneis dicemus.

Mezereon, aut Dioscoridis thymelæa, quo nomine aliqui etiam chamælæam complectuntur: vtrique nota est. Prior foliis & frutice lini aut linariæ similitudinem refert: Chamælæa folia oleæ habet, verum minora.

Moschus excrementum est cuiusdam animalis, certo anni tempore circa eius umbilicum veluti in tumorem quendam concrementum. Melior est Orientalis, substatuus. Adulteratur quemadmodum & cetera quæ rara sunt: sed ex colore, odore & sapore dignoscitur, præterea etiam & pondere; nam multa admiscuntur in eo adulterando. Verum cui syncerum & verum experientia cognitum est, ex his notis facile fucum depræhendet.

Mumia Arabum, compositio quædam est ex aloë, myrrha, croco, & balsamo, qua cadavera condiebant, deinde aliquantulo post tempore ex sepulchris eximebant, cum sanie quæ ex cadavere exudaerat, servabantque in usum medicum. Sed quia pice & bitumine corpora condiri etiã solebant: easdẽ illi facultates tribuunt quas Diosc. pissasphalto, idẽmq; efficere

D 2

dicunt

dicunt quod permixtum pici bitumen.
Quod si verum est, cum neq; veram mu-
niam, neq; Diosc. pissasphaltum habea-
mus, arte conflare potest ex pice bitumi-
ni permista, vt in bitumine dictum est.

Muscus arborum, quem vulgò vsneam
appellant, lanugo sicca est, in quercu, abie-
te, larice, multisque aliis arboribus na-
scens. Optimus est candidus & odoratus.
Laudatur cedrinus, proximè populneus:
Reliquis verò præfertur odoratus, albus,
vt iam diximus.

Myrobalani Arabum differunt à My-
robalano, hoc est nuce vnguentaria Dio-
scoridis, quā vulgus Ben appellat. Quinq;
generibus distinguuntur, videlicet in
Citrinas seu flauas, Chebulas, Indas, Em-
blicas & bellericas.

Citrinæ laudantur multum flauæ, in vi-
ride inclinantes, densæ, graues, gummosæ,
cortice crasso os paruum complectente.

Cepulæ siue chebulæ quo maiores eo
meliores, nigræ, in rubrum inclinantes,
graues, quæ aquæ impositæ statim mer-
guntur, cortice crasso.

Indæ optimæ sunt nigræ, substantia
solida si frangantur, densæ, magnæ, gra-
ues sine ossibus.

Emblicæ sint magnæ, graues, densæ,
carne

carne multa, ossibus exiguis.

Bellericæ verò densæ, magnæ, graues,
& cortice crasso. Quæ his notis carent,
aut vetustate exoticæ sunt, aut aliud in-
commodum passæ sunt.

Myrrha Arabicæ arboris lachryma est.
Huic tamen non quadrent omnes notæ
à Dioscoride descriptæ, cum tamen mul-
tis sit prædita bonis qualitatibus, existi-
mant nonnulli pro vera posse usurpari.
Eligenda est pinguis, resinosa, rubescens,
densa, & splendens. Sunt qui affirmant sto-
racem liquidam, qua officinæ vtuntur,
stillatitiū myrrhæ liquorē esse, qui stacte
veteribus dicebatur. Quod nullo modo
conuenit: nam storax liquida factitiū po-
tius quiddam videtur, cuius nullus vsus
pro myrrhæ stacte esse debet. Quod verò
de opocalpaso scribit Galenus, quod myr-
rhæ similitudinem gerat, sed venenosum
& exitiale sit, multosque sua ætate mor-
tuos esse, quod in medicamentis opocal-
pasum pro myrrha assumpsissent, nemini
nostra ætate contigisse audiuius. Quod
magnum argumentum est, nos verā myr-
rha carere.

NIGELLA, quam Dioscorides gith
aut melanthium nominat, herbula est exi-
libus furcalis fruticans, binos dodrantes

D 3 aut

aut amplius altis, foliis minutis, aliquantulum ad senecionis similitudinem accedentibus, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, intercurrentibus intus membranis, quibus semen includitur nigrum, acre, odoratū. Qua hodie vtuntur nigella, non est verū melanthium, sed cumini forte sylvestris apud Dioscoridem genus. Verū hodie reperitur, sed non passim, itaq; ahibenda est diligentia. Melanthij genus est, quod vulgò cardamomum minus creditur, nigellāque citrina vocatur, quæ præter colorem, omnino cum melanthio suprà descripto conuenit: etas itaque vsus esse poterit veri melanthij loco, potius quàm vulgari nigella, que non est odorata, vt vera esse debet.

Nitri apud veteris multæ erant differentie, natiuū factitium, & aphronitrū, quod veluti nitri flos erat. Hodie vnicum habemus nitri genus, nempe boracem non excoctam, quæ quibusdā nitrum fossile est, eoque nitri loco vti possumus.

Salnitri, tamen si proximè ad nitri naturam accedat, nullus tamen eius in medicina vsus esse potest, præsertim in his quæ intrò assumuntur. Nitri in succedaneis etiam fiet mentio.

Nux

Nux moschata, arboris Indicæ fructus est, perficæ arbori (vt scribūt) similis, in hac enim nux moschata nascitur maci suo inuoluta, veluti auellana membrana illa sua exteriori. Macis inuolucro tegitur, quemadmodum & in aliis nucibus, putamen durum, quod in se nucem moscharam continet qua vtimur. Eligenda est recens, non exesa, grauis, succi plena, oleosa, odorata.

OESEYPVS est succidarum lanarū pinguitudo quam vulgò hyssopum humidā appellant: Cuius parandi ratio hæc est. Succidæ lanæ molles è collo feminibûsq; aqua feruente macerantur, in eaque lauantur donec sordibus bene expressis, purgatæ extrahuntur, deinde aqua magno impetu lignea rude agitur, aut vasculo excepta in aliam ex alto infunditur, quò argius sordida spuma supernatet, qua dissoluta, pingue supernatans aquæ, excipitur: rursus aqua agitur, pingueq; excipitur: & hoc deinceps tãtis per fieri debet, dum consumpta pinguitudine, nihil prorsus spumæ extet. Collecta pinguitudo agitur & aqua pura respergitur, perpetuòq; ad Solem manibus miscetur, donec candida spectetur, & aquam non amplius inficiat, tum in fictili vase denso & bene

D 4 cocto

cocto reconditur, & in cella locouē frigidore reponitur.

Opopanax succus est effluens ex incisa radice aut caule panacis quod Dioscoridi heracleū dicitur, Hodie cognita est planta & ipse succus, qui maximè probatur, quàm amarissimus; internè alb^s, aut subfuluus, foris colore croci, levis, pinguis, friabilis, tener statim in aqua cliquescēs, graui odore: Niger improbatur ac molli. Adulteratur ammoniaco, aut cera: sed synceri experimētū est, si digitis in aqua friatus resoluatur & lactescat.

Opiū succus est ē capitibus papaueris nigri. Duūm est generū, vnum ex capitibus & foliis expressum, Græcis meconiū vocatur; illud ignauius. Alterū ex capitibus paululū incisis extillans, verum est opium. Optimum est densum, graue, amarum, odoratu soporiferum, quod faciliē aqua dissoluitur, leue, candidum, neq; asperum, neque grumosum, quod colatum nō statim vt cera coëat, quod in Sole diffundatur, & admodum lucernis, clara luceat flāma, & extinctum odoris vim conseruet. Adulteratur glaucio, hoc est nemiſa, aut gūmi, aut syluestris lactucæ succo. Verūm glaucio fucatum in dilutione croci colorem reddit; lactucaceo succo deprau

deprauatum, inodorum est, & asperius:
gummi viciatum, infirmum est, & splende-
scit. Nec desunt qui adipem admisceant.

Origanum Dioscoridi trium est gene-
rum, heracleoticum, onitis, & sylvestre:
Quorum postremum copiose in nostris ma-
ritimis nascitur: Reliqua duo cognita qui-
dem sunt, sed rara. Tragoriganum est in-
cognitum. Quod hodie in usu est, ad nul-
lum origani genus referri potest; primum
quod in maritimis nascatur, ubi duntaxat
cetera crescunt origana; deinde quod gu-
statum, linguam non vellicat ut reliqua ori-
gana. Adulterinum igitur erit origanum,
quia reliquis notis ita cum origano con-
uenit, ut gustu solo fere distinguere possit.
Danda est opera ut legitimum habeatur,
atque hoc reiciendum. Verum hodie ex
Creta copiose Venetias adfertur.

Orobis, siue eruum, illud est quod in
Hetruria moco vocatur, vulgoque, cum
sit notissimum, seritur. Hoc itaque uten-
dum, non alio. Aliud supradicto simile Cre-
ta adfertur orobis illic nominatum, hoc
nonnulli verum esse existimant: foliis est
phasioli vulgaris, sed angustioribus, &
minoribus: semine sublaui quod cum
difficile reperiatur supradicto utendum est.

PAPAVERIS apud Dioscoridem sex

D 3 sunt

sunt genera. Primum syluestre rhæas dictum omnibus notum. Alterum, cādidū, capitibus oblōgis, candidis, semine albo: hoc etiam notum. Tertium & Quartum. nigrum, è quibus colligitur opiū: semine nigro; vtrumq; Dioscoride papauer syluestre etiā dicitur: & illud notum est. Quintum papauer corniculatum, sic dictum, quod caput non proferat, sed siliquam oblongam & rotundam in corniculi modum, florem luteum, vulgo notum. Sextum papauer spumeum vocatur, hoc incognitum est. Quoties papaueris simpliciter & sine adiectione mentio fit, semper domesticum, hoc est album intelligendum est.

Piper arbusculę in India nascentis fructus est: quæ inter initia vt ait Diosc. prælongum fructum veluti siliquam, quod piper longū vocamus, profert; habet intus aliquid tenui milio simile, quod dehiscentibus siliquis racemorum in modū prodit. Eorum grana acerbā cādidum piper vocatur: matura verò, piper nigrum. Qui verò in Indiam nauigauerunt. piperisq; plantam viderunt, piper in planta bryonia simili nasci asserunt, diuersisq; ex plantis longum & rotundū colligi. Nihil tamen interest. Nigrū eligi debet recens, grauissi

grauissimum, plenum. Candidum præfer-
tur, non rugosum, candidū, & graue. Lon-
gum optimū, quod dum frangitur, solidū
intus conspicitur & compactum, gustu
acerrimo linguamq; mordens. Adultera-
tur lōgū herba similis: sed focus deprehē-
ditur, si in aquā immittatur; nam adulteri
nū liquescit, legitimū verò solidū manet.

Pix ē lignis pinguibus & resinosis fluit,
præsertim ē pino. Quibusdam tamen in
locis, propter pini penuriam, ex picea, ce-
dro, terebintho, ceterisq; similibus con-
gregatur eo quē infrā dicemus modo. Pix
naualis vulgò vocatur, estque duorū ge-
nerum. Liquida & sicca. Liquida duorum
item est generū. Vna quæ primū effluit,
aquæ perquam similis, qua in Syria vtun-
tur in condiendis corporibus, & cedriam
appellant, quòd ex cedro fiat: nam pinos
non habent. Altera, secūdus est qui effluit
liquor, qui vasculis collectus densatur a-
ceto, sicq; coactus, pix brutia appellatur;
in hoc solū à priori differens, quòd
concreta sit, colore fusco, & pinguior, hac
picabantur vtres vinarij. Pix arida, sit ē
liquida iterum cocta, huius sunt itidem
duo genera: vnum quod visci modo len-
tescit, alterum siccum & friabile. Præ-
ter hæc, aliud quoddam genus repe-
ritur,

ritur, quod pisselæon appellant: exprimitur ex lana qua excepti sunt vapores elati sursum quamdiu pix coquitur. Præfertur quod ex pice brutia fit. Aliud picis genus zopissam vocabant ex derafa nauibus resina & cera conflatâ. Omnes hæc picis differentiæ reperiuntur. Liquida præfertur splēdens, leuis, syncera. Sicca probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, & resinosa. Improbatur adusta, fumum redolens, & acida. Probatur verò ea cuius fragmenta splendent, quæ dentibus pressa lentescit, & gustu est suauis.

Pix græca pini alteriùsue arboris resina est, aqua cocta, donec perdito natiuo odore, friabilis & arida reddatur: hæc colophonia vocatur, quod è Colophone adueheretur. Per colophoniâ igitur semper pix græca itelligenda est, non quod resina incocta nō etiam colophonia vocetur, sed quod in Medico vsu huiusmodi resinis nō vtimur nisi coctis, aut rarò admodum, præsertim cū liquidæ sunt.

Propolis in alueariorum foribus & rimis, cerosæ naturæ reperitur, eligi debet flaua, odorata, styracem referens, mollis, & mastiches more ductilis.

Pulmones animalium recentes & sicci vsurpantur. Sumantur ex animalibus pingui-
guibus

guibus & robustis. Siccantur exēpta aspe-
ra arteria in vase figulino imposita cliba-
no, & refrigerati, foliisq; absinthij, sicci in-
uoluti reponuntur, vt de iecore dictū est.

R E S I N A liquor est ex pinu, picea, ab-
iete, aliisq; similibus spōte profluēs. Eius
duplex est differentia. Vna liquida, veluti
terebinthina ex terebintho, larigna ē la-
rice, quę vulgaris Italię est terebinthina:
nam eius quę ē terebintho profluit co-
piam non habemus. Altera arida, vt quę
ex pinu exit & ē fructu arborum resinife-
rarum, thuri similis. Ex liquidis terebin-
thina resinas omnes antecedit, candida,
perlucida, vitreo colore & in cæruleū ver-
gente, odorata, terebinthum olens. In hu-
ius locū successit, vt dictū est. larigna, quę
mellis colore & odore esse debet. Ex ari-
darum genere eligi debet odoratissima,
translucens, non retorrída, neq; nimium
humida, friabilis, & quendam cerę colo-
rem præbens. Improbatur rubra, & deal-
bata. Ex his resinæ ē picea & abiete cæte-
ras antecedunt, & thus odore imitantur.
Omnes hæ resinæ vno nomine pix græce
vocantur, de qua superius.

Rha barbarum radix est inæqualiter
crassa, non admodū longa, rheo pontico
perquā similis colore & substantia. Eius
tres

tres sunt differentia. Vñ Indicum, omnium præstatiſſimum: Alterũ Barbarum, ſecundum locum obtinens: Tertium Turcicum omnium ignauiffimum. Laudatur ſubnigrum in rubrum inclinans, recens, graue pro raritate ſua, contraſtũ, ex rufo & glauco alternãs, & croci modo tingēs. Adulteratur, ſi aliquot diebus in aqua maceratur, vt ſacritas eximatur; fucus vero depræhenditur ſi in contraſto ea varietas, quæ ſuprà dicta eſt, non conſpicietur, nec croci modo tingit, ſed leuius eſt, & magis adſtringit.

Rhaponticum, quod vulgo rheuponticum dicitur, radix eſt nigra, cætario magno ſimilis, ſed minor & ruſior, ſine odore, fungoſa, leuiſ; quæ trita, manducatãq; colorem reddit pallidum, ad crocum inclinantem. à rhabarbaro dütaxat (vt nonnulli putant) ſolo loco in quo naſcitur differens: nam rheum barbarũ ex regione Meridionali aduehitur, rheum verò ponticũ ex Septentrionali. Ad hæc rheum ponticum radice conſtat longa & tenui. rhabarbarum autem craſſa & breui. Aliquorũ præterea opinio eſt, eã plantã quæ hodie in hortis ſeritur rumici ſimilis, quæque rhabarbarũ exiſtimata eſt, verũ eſſe rhaponticũ; ſeſeq; expertos aſſerunt eandem

easdem quas rhabarbarū habere facultates, si detur dupla quantitate. Adfertur ad nos verum rhaponticū, non est autem ea quā suprà centauriū maius esse diximus. Optimum habetur quod terebines non sensit, quod gustatu cum remissa adstrictione lentescat. Adulteratur decoctione: dignoscitur verò quod partes externae non sint densae & compactae, verūm rara substantia, & gustu nihil, aut minimum adstringens.

Ribes rubescētibus fruticat ramis, ad viride inclinantibus, teneris, sapore cum aliquantula aciditate dulci: foliis rotundis, latis & magnis acinis gustu acidis. Ribes quo hodie vritur, tametsi omnes iā dictae notae illi quadrare nō videātur, id tamē verò substitui posse existimamus.

Rubrica, sinopsis Dioscoridi dicta, q̄ in Sinope vire videretur, terra rubra est. Hodie ad nos ex plerisq; aliis locis aduehitur sub boli armeni nomine, cuius supra in bolo meminimus. Maximē probatur ex Dioscoridis sententia, grauis, densa, ad iecinoris imaginem vergens, calculorum expers, concolor, cū dissoluitur admodum fusilis. Bolum autem intelligimus nostratē.

Rubrica, qua hodie fabri vtuntur, aliud rubricae

rubricæ genus est, sitque ex ochra cocta.

SAL, natiuus est & factitiuus. Natiuus vel in terra, vel ad mare ex aqua marina, vel in lacubus, vel in fluminibus, aut in fontibus. Natiui (quãuis variæ sint differentia, diuersisq; locis reperiantur) in vsum tamen medicũ tres recepti sunt, videlicet sal ammoniacus, vulgo armeniacus dictus, sal gemmæ, & sal Indus. Ex his verò salem gemmæ dūtaxat habemus, candidum, translucentē crystalli modo, éstque sal fossilis. Sal armeniacus hodie dictus, non est natiuus, sed factitiuus

Ex eorum genere qui sponte in aquis generantur multæ sunt differentia. Qui in mari nascitur, & in scopulis reperitur ex spuma maris conflat, spuma salis appellatur. Qui in Iudæa lacu gignitur, in quo & asphaltus nascitur, sodomæus vocatur, ab Arabibus sal naphthicus, amarus est. Hoc caremus, quemadmodum & reliquis natiuis in lacubus aut fluminibus repertis.

Factitiuorum varia sunt genera, secūdam materiam ex qua fiunt differentia. Nam alij ex aquis salis generantur, veluti marinus, & qui ex fontibus fiunt, vt sal communis: Alij ex cineribus, aliaūe materia, quemadmodū sal alcali, qui fit ex herba cali,

cali, ex qua etiam soda appellata conficitur, & vulgaris armeniacus qui in Alexandria fit in balneis.

Cæterum hodie pro efficacissimo in medicina sale gemme utimur, qui fossilis est ut diximus, & in Germania aliisq; locis eruitur. Præfertur deinde marinus. omnium infirmisissimus est vulgaris.

Saccharum candi tamen si Auicenna interdum salem Indum appellet, inter sales tamen referendus non videtur.

Is præterea quæ Dioscorides salis florem, aut rectius maris floré nominat, salis multum dissimilis est, nihil enim aliud est quam pinguedo quædam crecei coloris mari, Nylo & aliis lacubus innatans; eam tamen hodie etiam caremus.

Qui propriè flos salis dicitur, in salis fodinis reperitur, & in ipsis etiam salignis velut pollen quidam crassiorē salem ambiens; tenuiorum multo est partium quàm sal, colore candi dissimilis; interdum cinereo, qui inferior est.

Sandaracha lapis est in metallicis venis, plerumq; cū auripigmento nascens, rufa est, cinnabaris colore, non nihil ad luteum vergens, quæ cūm vritur, fumū exhalat pallidum, sulphurisq; virus redolet, tamen non consumatur. Facile hodie legi

E

tima

tima haberi potest: factitia tamen etiam fieri potest, si auripigmentum coquatur, donec cinnabaris colorē contrahat, potest que vere sandarachæ loco substitui. Sed animaduertendum est sandarachæ vocabulo apud Arabes vernicem intelligi, quæ nihil aliud est quam gomme iuniperi, non autem prædictum lapidem. Itaque curam adhibeant Medici ne altera alterius loco indifferenter utantur.

Sanguis, cuius in medicina vsus, ex multis animalibus colligitur dum adhuc atque florenti sunt. Sanguis Hircinus in hunc modum paratur. Maturescente vna Hircus quadrimus, bene habitus, iugulatur, mediūsq; effluēs sanguis fictili bene cocto excipitur; (nam primus tenuior, postremus crassior putatur) deinde coctus in aqua donec concresecat, arundine sissa secatur oblique & transuersim, vt quod in coaqueum est effluat, deinde linteo raro relictus soli exponitur atque ita sicatur, curandū interea ne pluuiis aspergatur: deinde tritus vase vitreo, aut fictili vitrato bene obturato reponitur. Alij Hircū, diebus canicularibus, herbis calculum frangentibus nutriunt & vino albo odorato, donec vrina nigrescat, deinde iugulant, & in eū quem supra diximus modum præparant.

Hoc

Hoc præparationis genus etsi inutile non videatur, necessarium tamen non est, cum apud Græcos sanguinis Hirci non eo modo nutriti, etiam vsus fuerit: sed medicamenta calculum frangentia admiscbantur.

Sanguis Draconis, q̄ magno in vsu est, cinnabaris Dioscoridis esse creditur; an verò metallicum quiddam sit, an aliud simile, nihil certi ex veteribus elicere possumus. Plerique recentiorum gummi esse arbitrantur, ex arbore sui generis stillās, ut terebinthina nostra vulgaris ex larice: colore est intetè rubro ut sanguis videatur, transparēs, friabilis; vulgò sanguinis draconis lachryma vocatur, ad eius differentia qui pro sanguine draconis venditur, adulterinūsq; est, eamq; ob causam reiciendus. Sunt qui sanguinem draconis, achillex syderitidis succum defæcatū siccatumque esse putēt, cuius rei nullam habemus certitudinem: posset tamen sanguini draconis substitui, cum sit proximarum ei facultatum.

Sarcocolla lachryma est arboris in Perside nascentis, pollini thuris similis, colore candido aut rufo, gustu amaro: Præfertur rufa, gustu amarissima. Adulteratur gummi; sed gustu deprehenditur,

E 2

adult

adulterina enim amara non est.

Satyrii nomen apud Arabes omnibus orchios generibus commune est, eaq; distinguunt in testiculos canis & testiculos vulpis: per vulpinos intelligētes, quæ propriè à Græcis satyria vocātur, radice bulbosa, mali magnitudine, foris fulua, intus candida. Hodie testiculi canini pro vulpinis, Dioscoridisq; satyrio sunt in vsu: nam vero satyrio carere videmur: aut si habemus, nondum tamen dignosci possunt inter tam multas testiculorum differēcias, cum omnes, si cū descriptione conferātur testiculi canis videantur: eis pro vero satyrio uti nos posse arbitramur. Hodie noti sunt. Radix superior, quæ maior & plenior est, Venerem stimulare: inferior verò, quæ mollior ac rugosior est, inhibere creditur.

Scammoniū stillatitius liquor est plantæ Græcis scammonia dictæ. Laudatur nitidum, rarum, leue, colore quàm simillimū taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis. Addunt nonnulli, ut linguæ tactu albescat: sed ut ait Dioscorides huic notæ fidendum non est, hoc enim euenit adulterato, quod admisto sit rithy mali lacte: hæc autem nota longè certior est, nēpè, si gustatu linguam non vrit, quem admodum

modum tithymalus. Adulteratur tithymali lacte & farina orobi, sed ex notis prædictis dignoscitur.

Scordium planta chamædrys similis, hodie cognita, Huius in medicina usus esse debet, non alij sylvestris.

Scoria, Latinis recremētum appellata, differt à squamma. Scoria autem illud est quod à vena metallica dum coquitur excidit, quòdque vbi metallum in catinum defluxit, ab eo detrahitur. Scoria itaq; veluti metalli spuma est, tametsi etiam ab eo detrahetur in secunda coctura, cum videlicet argentum ab ære alijsve metallis separatur. Prima scoria grauissima est, quæ aliquando adhuc metalli admisti habet, ideo secundo & tertio recoquitur, donec totum metallum exemptum sit, & scoria quæ subsidit leuissima est, & veluti spōgia. Eximitur scoria ex venis auri, argenti, æris, plumbiq; candidi & nigri: Ex argenti verò vini, plumbique tertij generis, quod cinereo colore est, vena non detrahitur scoria: nam ex his prius effluit metallum, quam vena adeo cocta sit ut scoria fieri possit. Omnis scoria nitida esse debet nigroq; colore, ea excepta, quæ fit vbi argentum ab ære separatur (hec enim vario colore esse solet) & scoria plumbi nigri

E 3

quæ

quæ ad luteum colorem accedit, & tenuis est, plerunq; vitri luteo colore tincti splendorem imitatur: tamen si etiam reperiatur plumbo nigro supernatans, quæ colore argenteo spectatur.

Scoria plûbea ea optima est teste Dioscoride, quæ ad luteū colorem accedit, & vitri splendorem imitatur, densa, fractu conrumax, nihil plumbosum habens cerusam representans. Diligens pharmacopœus scorias requirere debet ex officinis metallicis vbi metallica excoquantur.

Sérapium, quod Græcis sagapenū nuncupatur, ferulaceæ herbæ succus est. Optimum est translucens, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanum redolens, gustu acri. His addit Mesue vt sit spissum, & leue, odore porri, facile in aqua resolubile, quia quod has notas nō habet, adulteratū aliis gummis censetur. Præstantius est quod ex Oriente aduehitur, quàm quod aliunde.

Spica Celtica exigua plâta est folia habens oblonga in extremo lata, florem luteum; ad radices multa exigua habet adnata spicis minutis similia: hæc cum radiculis, abiectis, in vsu sunt & valde odorata. Adulterantur imposita herba simili: sed facilis cognitio; nam folia adnatæque breu

Breviora habet, candidior est, neque amara, neque odorata. Vnde vera celtica spica est. Laudatur maxime recens, quicquid odoris, radice numerosa cohaerens, non fragilis, & plena. ^{re solani & muringos sup}
 Spica nardi teste Galeno radix est, non spica. Nota est. Eligitur syriaca dicta, cuius ^{stis} sunt notae, ut sit brevis spica, largam gerens comam, colore flava, odorata, aliquantulum redolens cyperum, amaro sapore, linguam siccantem, quae diu in sua odoris gratia permaneat. Adulteratur sitibio cum aqua aut palmeo vino ponderis causa inspirato. Sed ex praecedentibus notis dignoscitur. Madefacta etiam vendi solet: quod vitium ex eo deprehenditur, quod candida sit spica, squalida, nulloque putnere obsita. ^{boni in quibus non inveniuntur}
 Spodium in aris fornacibus invenitur, ubi & pompholyx, quae Arabum lingua est. Fiunt ex fauillis è metallo, dum coquunt, emicanibus, & specie differunt. Nam spodium siue partibus crystallis, & in arariarum officinarum pavimentis reperitur, ideo multum terrae colligit, & spurcicia refertur. Pompholyx siue tenuissima fauilla quae in altis enolet, & recto fornicique adhaerens, aquarum bullis simile prodit, quae per pluvias inter vitis.

initia erūpunt, colōre albo, quæ in tenuissimum pollinēq; simile puluerem dissoluantur. Similes habent facultates, sed pompholyx tenuiorū est partiū. Hodie vtrunque cognitum & facile ex Italia & Germania, vbi sunt ærariæ officinæ, haberi posset: sed his substitui possunt Dioscoridis antispodia, aut officinarum thutia vt in succedaneis dicemus. *Spodium* Auicennæ fit ex arundinis radicibus, eiusq; vsus est in ab Auicenna præscriptis medicamentis, nam antispodij genus est. Illud verò quod ex bouū similiūmq; animalium cruribus confectum officinæ vsurpant, præstat, reicere, eiusq; loco, aut Auicennæ aut Dioscoridis aliquo antispodij genere vti in his præsertim quæ intrò sumenda sunt medicamētis: in his verò quæ foris adhibentur, aut vero spodio, aut pompholyge, aut thutia officinarum præparata.

Squamma est quæ malleorum ictibus de metallis, dū adhuc candent, excutitur: verum enimverò ex ære duntaxat & ferro decutitur squamma.

Aeris squamma eligenda est rufa æris modo, crassa, aceti respersu æruginē contrahens, veluti ea est quæ ex ære rufo decutitur, & olim ex ære Cyprio. Improbatur tenu

tenuis, inualida, candida aut nigra.

Stomoma ferri squama est ex ferro decidens dum aqua extinguitur ad eius indurationem aliamve ob causam. Vtraque in fabrorum officinis reperitur.

Squinanthū, seu schoenu anthos, id est iunci odorati flos, omnibus notum est. Eligendum rufum, intento colore, recens, tenue, rubeuntibus fragmentis, quod manibus confricatum rosæ odorem emittit, igneque mordacitatis ad linguam. Olim planta ipsa cum floribus aduehebatur, unde schoenu anthos nomen sumpsit; ideoque eligebatur floribus refertum. Hodie tamen ad nos culmi duntaxat & radix adferuntur. Itaque cura adhibenda est, ne alij culmi his admisceantur, quod ex iam dictis notis depræhendi potest.

Storax hodie duorum est generum. Vnum storax calamita appellatur, Græcis simpliciter styrax. Alterum storax liquidus qui myrrhæ stacte, quæ pinguißima myrrhæ pars est, plerisque esse creditur, hoc tamen falsum esse depræheditur in eo qui in officinis est. Styrax calamita gūmi est arboris malo cotoneæ similis. Præfertur flauus, crassus, resinofus, albicantibus grumis, quam plurimum in sua odoris gratia permanens, qui, dum mollitur, melleum

E 5

liquorẽ reddit. Deterior niger, friabilis,
& furfurosus. Adulteratur ligni ipsius sco-
be, melle; cera, adipe odoribus imbutis, &
quibusdam aliis. Dignoscitur quod adu-
teratus inualido sit odore; syncerus vero
admodum acer sit. Qui hodie officinis in
vsu est, aliqua ex parte Dioscoridis descri-
ptioni conuenit, eoque vtendum arbitra-
mur, donec melior proponatur.

TAMARINDI fructus sunt arboris,
vt volunt nonnulli, ex palmarum genere.
Eius folia ad hyperici folia multum acce-
dere conspecta sunt, etiam si à quibusdam
salicis folia illi tribuantur. Fructus, cuius
hodie vsus, notus est. Probantur colore è
nigro in rufum languescente, teneri, mul-
tis villis intertexti, recentes, pingues, nõ
retorridi, ex dulcibus acidi, & vinoso sapo-
re. Adulterantur prunorum carne, sed in
his nigredo est obscura, humetiores sunt,
& prunorum odor & sapor illis inest. Ser-
uantur in fictile vitratum coacti, loco fri-
gido & sicco.

Terra sigillata officinarũ terra Lemnia
Diosc. & Galeni esse debebat. Hoc tẽpore
duo terrarum genera Constantinopoli ad-
feruntur; vna rubescens in placentulas
quasdam exiguas formata characteribus
Turcicis signata; altera ex cineritio colo-

re candicans, maioribus formata placentulis, characteribus item signata Turcicis. Magno in pretio sunt apud Turcos, maximèq; commendatur aduersus venena, neq; facillè earum copia haberi potest. Quæ Constantinopolim adferuntur, non è Lemno, sed aliis ex locis multòque longius dissitis aduehuntur, itaque arbitrandum non est yllam ex iam dictis, terram Lemniam esse. Rufa, quibusdam è Lemno aduehi, veràq; terra Lemnia esse creditur. Pleriq; bolum armeniam Orientalem veram esse terram Lemniam crediderunt. Sed nihil certi statuere possumus: magis tamen illi quadrare videntur terræ Lemniæ notæ, quam duabus prædictis. Reperta est etiam in Melita, terræ quoddam genus candidum, leue, quod à circumforaneis impostoribus venditur aduersus venena efficax. Itaq; terræ Lemniæ loco commodè, aut bolum armenia ex Oriente petita, aut prædictarum aliqua sumi potest, tamen si Turcicæ aduersus viperæ morsus non admodum efficaces sint, multòque minus quæ ex Melita adfertur. Verum si bolum armenia aduersus viperæ morsus eam haberet vim quā terræ Lemniæ tribuūt, terra Lemnia legitima sine cōtrouersia esset, aut saltem illi
secure

securè substitui posset; & facile esset experimētum quemadmodum de Turcicis terris in canibus à vipera demorsis periculum fecimus, nam quibus allium cum vino datum est, hi liberati sunt; quibus verò terræ suprâ recitatae, hi mortui sunt, aut magna cum difficultate liberati.

Terræ sigillatae officinarum, cū ne vna quidē nota Lemniæ quadret, nullus vsus esse potest, nisi in iis duntaxat medicamentis quæ foris adhibentur: hæc enim nihil præter manifestarum qualitatū operationem desiderant.

Thlaspi, herbula est Dioscoridi angustius foliis, digitali longitudine, in terram versis, subpinguibus, in cacumine diuisis: duūm dodrantum cauliculo, tenui, nō sine adnascētibus ramis circa quos, folliculos quosdā in latius se pandentes, & compressos instar lentis, supremāq; parte fissos profert in quibus continetur semē nasturtio simile: flos albicat. Hodie cognitū est, & quamuis in Hetruria rarum sit, facile tamen aliunde aduehi potest. Dioscorides aliud thlaspi genus ex Crateua describit, latioribus foliis, radicibus maioribus. Hoc frequentius est, possitque prioris loco usurpari.

Thuris cortex, qui ex arbore thurifera detrah

detrahitur, præfertur pinguis, odoratus, recens, levis, crassus, sine membranis. Adulteratur admisto pini aut nucis eius cortice: sed horum index ignis est: siquidem thuris cortex legitimus paulatim ardet, & cum odoris fragrantia vaporē eiacularur: adulteratus verò nequaquam incēditur, sed totus in fumum sine odore consumitur.

Thymum apud nos non crescit. Planta quædā peregrina adfertur foliis exiguis, odoratis, flore purpurascente, quæ proximè ad thymum accedit: Eius verò cum in Hetruria copia nō sit, utemur succedaneo.

Trifolium, quod Græci oxytriphylon, aut asphaltion appellant quòd bitumen redoleat, multas habet virgas tenues, cubitum aut amplius longas: folia magna, acuminata, terna singulis germinationibus exeuntia, quibus recenter enatis rutæ odor inest, ubi autē adoleuerunt, bitumen olent: florem edit purpureum, semen latum, hirsutum, ex altera extremitate exertum corniculi modo: radix longa, tenuis, dura. Copiosè nascitur circa Elbam & Petram sanctam Hetruriæ: Huius vsus esse debet non trifolij pratensis, quod à vero trifolio maximè differt à Græcis descripto.

Turbith plantæ cuiusdam lacte manantis

tis radix est. Hęc cādida est, & alypi radix Diosc. esse creditur; aut nigra, lutea v, quā pityusam pleriq; esse arbitrātur. Verū, vtcunq; sit, prāfertur hodie candida, quā ex Syria adfertur, verūmq; turbith albū esse creditur, aut ei substitui posse. Prāfertur vacūum vt arundo, gummosum, cortice cineritio plano, fractu facili. Adulteratur, inducto foris gummi dissoluto: sed fractum fraudem detegit, nam nullum gummi in fragmentis apparet.

Thutia officinarum, veterū cadmia est. Gignitur in fornacibus arariis fuligine statū egesta, veluti spodium, & pompholyx, quę vera est Arabum thutia. Cadmia ex crassiore sit materia, quā aut in sublimē fertur, altioribūsq; fornacum locis insidet, vuarum modo concreta, botryitēsq; appellatur; aut ferreis virgis adhæret in hunc finem fornacibus applicatis: aut parietibus fornacū insidet, hęc placites nuncupatur. Hōdie maiorem eius copiam habemus, quā ferreis virgis adhæret, quā aliarum duarum, tamēsi plurima adulterata reperiatur ex lapide quodā trito, & cum aqua aliōve liquore, & sulphure in luti modum coacto virgisq; inducto deinde cocto. Dignoscitur colore qui non est ita fuliginosus neq; ad caeruleum vergens vt in

in vera: tum ipsis granulis aut corpusculis, quæ veluti in vera simul coherere nõ conspiciuntur: deniq; ipso pondere, nam vera & legitima multò grauior est adulterata.

Reperitur etiam aliud cadmiæ genus lapidis similitudine in ærariis fodinis teste Galeno, tametsi Diosc. neget; imò hodie adhuc reperitur, hisque vsui est, qui auricalchum conficiunt. Melior est botrytis, quam rarò nostro hoc seculo videre contingit; aut quæ Alexandrina nuncupatur, hæc ea est quæ circum virgas aut rudes ferreas insidet, & modo iam dicto ab adulterata dignoscitur.

VALENTIANA, quæ secundum quosdam Dioscor. phu appellatur, hodie nota est. Eius duo genera reperiuntur. vna domestica & maior in hortis seritur: altera sylvestris & minor in agris sponte nascitur. Maioris radix satis ad phu accedere creditur, et usque loco substitui posse. In succedaneis, alia simplicia enumerabimus, quæ ex Galeni sententia phu substitui possunt.

Vitriolum, quod Græcis calcanthum, Latinis atramentum sutorium appellatur, duplex est: Factitium & Natium. Natium in terræ venis, aut saxorû commissu

missuris concretum reperitur: aut dum ex iis guttatim distillat, partim ex iis stiliarum instar dependet, partim in canalium fundum decidit.

Hodie aliud item genus in terræ superficie concretum reperitur, quod vulgò copparosa vocatur.

Factitium etiam duplex est. Vnum quod in Cypro peculiariter fiebat ex aqua quadam manante ex soryos, chalcitidis, & misyos fodinis, atque in piscinas quadratas effusa, ibi sponte concresebat. Alterum fit decocta aqua in qua maduerit terra quædam atramentosa, vt hodie moris est in multis locis.

Natiuum factitio præstantius est: ideo in eorum numerum copparosa Cypria referri potest, cum sit aliorum penuria.

E' factitij generibus, Cyprium excellebat: cum verò desit, vitriolum

Romanum aut Siculum vsur

pari potest, veluti præstan-

tissimum inter fa-

ctitiorum ge-

nera.

DE

